

Erasmus+

Projekta Nr. 2019-1-PL01-KA201-0655421

EFEKTYWNE STRATEGIE PROMOWANIA CZYTANIA

Dr.paed., Mg.psych. Anda Kauliņa
Licencja CC0

DZISIAJ OMÓWIĘ:

- Czytanie jako akcja mowy;
- Strategie czytania;
- Wskaźniki specyficznych zaburzeń czytania.

CZYTANIE

- jednocześnie uczymy się czytać, jak i czytać, aby się uczyć,
- to odbiór, rozumienie i wyrażanie znaków, tekstu, symboli za pomocą dźwięków, słów, zdań (mówienie),
- proces związany z potrzebą zrozumienia tego, co jest czytane.

Dziecko żyje w środowisku społecznym, w którym na jego umiejętności językowe, później także umiejętność czytania i pisanie, wpływają różne czynniki środowiskowe:

- osobowość nauczyciela,
- rodzina
- środki masowego przekazu
- przyjaciele

które poprzez wzajemne oddziaływanie kształtują osobowość dziecka – nowego, myślącego czytelnika.

CZYTANIE

- to odbiór, rozumienie i wyrażanie znaków, tekstu, symboli z dźwiękami, słowami, zdaniami (mówienie).
- jest jedną z podstawowych umiejętności językowych, złożoną, zmysłową umiejętnością myślenia do przechwytywania znaków i artykulacji pojęć, które są wymawiane głośno lub cicho - wewnątrz.
- proces postrzegania, rozumienia i oceny informacji zawartych w słowie lub tekście drukowanym lub pisanym.

- Praca z tekstem jest złożonym zadaniem, które wymaga zarówno umiejętności znajdowania informacji, zapamiętywania i podsumowywania ich.
- Niezbędnym warunkiem nabywania umiejętności czytania i pisania jest wykształcone środowisko, dobry, poprawny język potoczny, który na ogół tworzy doświadczenie językowe, a później staje się decydującym aspektem rozumienia tekstu, gdy został on odebrany przez czytanie.

CZYNNOŚĆ CZYTANIA

- obejmuje mowę, komunikatywnie, aktywność poznawczą ukierunkowaną na odbiór i zrozumienie informacji,
- ma na nią wpływ doświadczenia życiowe związane z przynależnością do określonej klasy, płci, grupy etnicznej, orientacji seksualnej i zdrowia fizycznego.

CZYTANIE

Jest jednym z czterech rodzajów aktywności mowy związanych z:

- zdolnością do odbierania i widzenia określonego obrazu,
- zrozumienia znaczenia informacji,
- odtworzenia dźwięku tego obrazu.

Czytanie – jest to reakcja mowy, która jest określona przez formy komunikacji społeczeństwa i kierunek "od słowa do myśli" lub "od myśli do słowa".

PODCZAS PROCESU UCZENIA SIĘ JĘZYKA

- konieczne jest nabycie umiejętności postrzegania, rozumienia i używania tekstu pisanego zgodnie z celem.

POPRAW BŁĘDY!

Cel: ćwiczenie uwagi i pamięci.

Wielkość grupy: co najmniej 2 osoby.

Wymagane materiały: dwa podobne teksty, kartka papieru, długopis dla każdego uczestnika.

Opis: Gracze siedzą na swoich własnych miejscach. Lider przygotowuje dwie wersje tekstów z wyprzedzeniem, wprowadzając pewne zmiany w drugiej wersji. Lider czyta obie wersje tekstu 2 razy. Po wysłuchaniu obu wersji lub przeczytaniu drugiej wersji uczestnicy powinni napisać na stronie, jakie zmiany zauważyli w drugiej wersji. Uczestnik, który poprawnie zarejestrował wszystkie zmiany, wygrał grę.

UCZENIE SIĘ CZYTANIA

- to ukierunkowany proces działania, który wymaga wysiłku i motywacji. Jest to umiejętność rozumienia i używania form języka pisanego, które są niezbędne dla społeczeństwa i / lub są ważne dla jednostki.

WSKAŹNIKI JAKOŚCI CZYTANIA TO:

- dokładność
- świadomość
- płynność (prędkość) oraz
- wyrazistość we wzajemnej relacji, obejmująca dwa aspekty: w węższym znaczeniu – poznanie techniki czytania, w najszerszym tego słowa znaczeniu – motywację do czytania czy zainteresowanie czytaniem.

Aby zrozumieć nowe informacje, poprzednia wiedza jest często tak samo ważna jak sama nowa informacja.

Na zrozumienie wpływają trzy rodzaje wiedzy przechowywanej w pamięci:

- umiejętności językowe,
- ogólna znajomość otaczającego nas świata,
- znajomość tematu, którego dotyczy tekst.

Tak więc ludzkie zachowanie jest w dużej mierze zdeterminowane przez związek między pamięcią, językiem i myśleniem.

ISTNIEJĄ DWA SPOSOBY POSTRZEGANIA TEKSTU:

- przede wszystkim przechwytywanie obrazu lub sybolu graficznego słowa,
- wtórny – rozpoznanie już uformowanego obrazu.

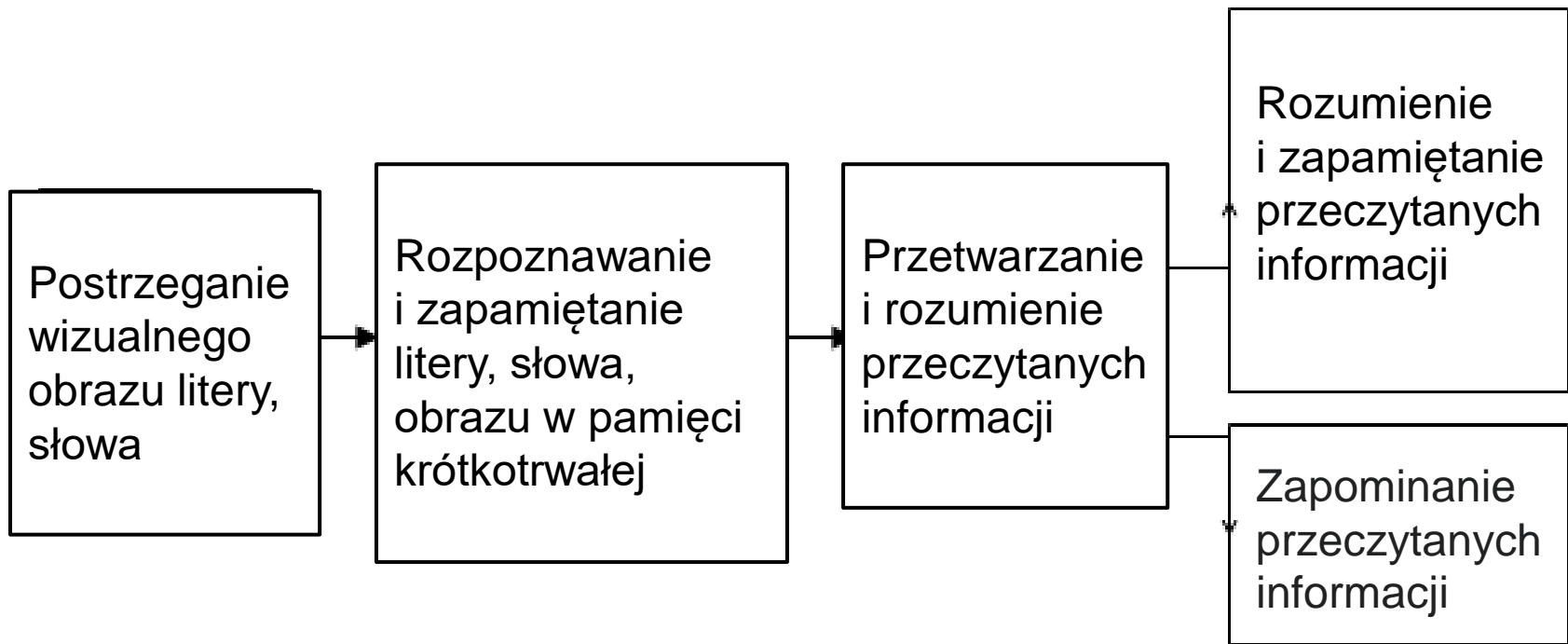
Dlatego, aby nauczyć się czytać, najpierw musimy podsumować całość obrazu lub graficzny symbol całego słowa, a następnie nauczyć się rozpoznawać go w tekście według różnych cech. Proces czytania to nie tylko czytanie (nazywanie słów), ale jest znacznie głębszy, ponieważ odnosi się do potrzeby zrozumienia tego, co czytasz.

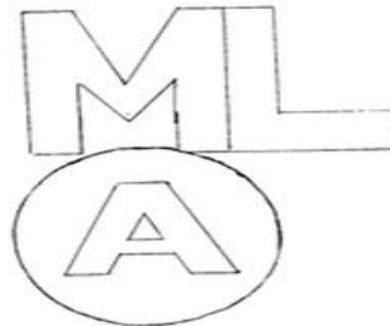
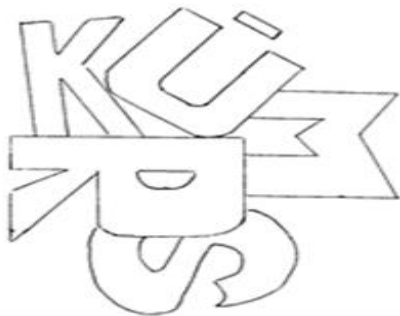
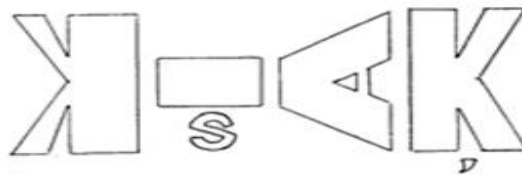
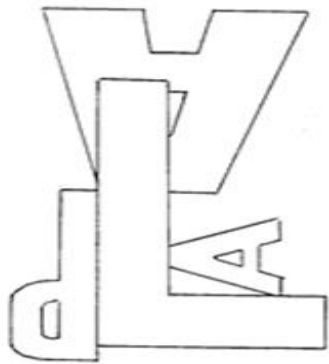
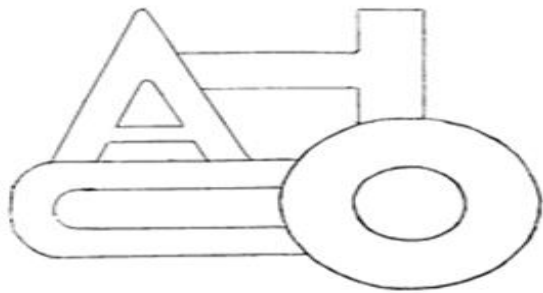
- Odbiór i zrozumienie tekstu pisanego wymaga zarówno uwagi, jak i umiejętności podzielności uwagi i celowego kierowania procesem czytania, a także zapamiętywania i przypominania sobie tego, co się czyta.

PRZETWARZANIE INFORMACJI PODCZAS CZYTANIA

UKRYTE SŁOWA

A Ā B C Č D E Ē F

K L L A K A K L A

G Ğ H I Ī J K Ķ L

L K K L A L K L A

Ł K Ķ O P R S Š T

A L K A L L K A L

U Ū V Z Ž

K L L A A

Alfabet łotewski

WE WCZESNYCH STADIACH NAUKI CZYTANIA

- ważnym zadaniem jest nauczenie się odróżniania informacji zakodowanych słownie od materiałów wizualnych.
- na tym etapie najważniejszymi cechami słowa są litery, które należy wybiórczo ocenić, znajdując odpowiednią grafikę.
- i cechy fonologiczne – dwie klasy informacji, które muszą być przetwarzane w tym samym czasie, na przykład pewien znak graficzny "b"/ "B" ma przypisany pewien fonem /b/.

dD Bb

d	d	d	d	b	d	d	d	d	b	d	b	d	b	d
d	d	d	b	b	b	d	d	d	b	d	b	d	b	d
d	d	b	b	d	b	b	d	d	d	b	b	d	b	b
b	b	b	b	b	b	b	d	d	d	b	d	b	d	b
d	d	b	b	b	b	d	d	d	d	b	d	b	d	b
d	b	b	d	b	d	d	d	d	d	b	d	b	d	b
b	b	d	b	b	d	d	d	d	b	d	b	b	d	b
b	d	b	b	b	b	b	b	b	b	d	b	d	d	b
b	b	d	b	d	b	d	b	d	b	b	b	d	b	b
d	b	b	d	b	d	b	d	b	d	b	d	b	b	d
d	d	b	b	d	b	d	b	d	b	d	b	b	d	d
d	d	d	b	b	b	b	b	b	b	b	b	d	d	d
b	d	d	d	d	d	b	d	d	d	b	d	d	d	b
b	d	d	d	d	b	b	d	d	b	b	d	d	d	b
b	b	d	d	b	d	b	d	b	d	b	d	d	b	b

PROCES CZYTANIA SŁOWA OBEJMUJE

- połączenie komponentów dźwiękowych i wizualnych.

ELEMENTY DŹWIĘKOWE:

- różnicowanie dźwięku (np. litery dźwiękowe jak "k" i "g"),
- skojarzenie dźwięku z konkretną literą,
- połączenie dźwiękowe,
- identyfikacja poszczególnych dźwięków w jednym słowie,
- aktywność pamięci akustycznej,
- układ jednostek czytanych w spontanicznych słowach językowych.

KOMPONENTY WIZUALNE:

- identyfikacja i rozróżnienie cech,
- znajomość orientacji - prawo/lewo,
- różnicowanie liter przez podobne grafemy (np. "m" i "n"),
- pamięć liter,
- identyfikacja poszczególnych liter w jednym słowie.

ZNAJDŹ RÓŻNICE

CZYTANIE JAKO WYNIK AKTYWNOŚCI MOWY:

- wczesne doświadczenie życiowe jednostki,
- wczesny rozwój języka i mowy,
- czas trwania i jakość treningu czytania.

Problemy w jednym z tych obszarów mogą prowadzić do określonych zaburzeń czytania i utrudniać zrozumienie informacji, które czytasz jako całość.

CEL NAUCZANIA CZYTANIA

- to nie tylko nauka czytania, ale także umiejętność stosowania umiejętności czytania na co dzień i korzystania ze zdobytej wiedzy..
- umiejętność czytania i pisania to ciągły proces uczenia się oparty na rozwoju umiejętności poznawczych, językowych i społecznych.

ELEMENTY

Cel: trenowanie pamięci.

Wielkość grupy: min. 8 osób

Niezbędne materiały: element dla każdego gracza.

Opis: Gracze dzielą się na 2 drużyny. Każda drużyna wybiera jednego gracza. Członkowie obu drużyn kładą jeden przedmiot na stole jeden po drugim. Wybrani gracze uważnie obserwują i starają się zapamiętać, jaki przedmiot został przez kogo położony. Następnie wybrani gracze z każdej drużyny odpowiadają na pytanie: kto, w jakiej kolejności i jaki przedmiot został umieszczony na stole. Lider gry ocenia wyniki. Każdy gracz musi odgrywać rolę wybranego zawodnika.

NAUKA CZYTANIA

- nie zaczyna się od nabywania związków dźwiękowo-literowych, rozpoznawania liter pisanych. Jest ono ściśle związane z doskonaleniem procesów poznawczych i kształtowaniem się dziecka jako osobowości. Aby czytanie stało się sensowną czynnością, w pierwszym etapie musi nauczyć się kontrolować i kierować zachowaniem, przestrzegać reguł, umieć słuchać, odbierać treść tego, co się słyszy, kończyć to, co się zaczęło, pytać i odpowiadać itd.c

NAUKA CZYTANIA

- to stopniowy, ukierunkowany proces.

TEORIE UCZENIA SIĘ UMIEJĘTNOŚCI CZYTANIA:

- Teoria dekodowania – nauka zaczyna się od pojedynczych liter, dźwięków języka i zmierza w kierunku dekodowania słów i zdań.
- Teoria lingwistyczna – zrozumienie jest ważne, aby zrozumieć to, co czytasz, ważna jest wcześniejsza znajomość języka i treści tekstu.
- Teoria całości rozwoju osobowego - nauczanie czytania i pisania opiera się na dotychczasowej wiedzy ucznia o otaczającym go świecie, jednocześnie kształcąc także umiejętności dekodowania, poszerzania słownictwa, doświadczeń percepcyjnych i rozumienia tekstu.

NAJBARDZIEJ ZNANE PODEJŚCIA DO NAUKI CZYTANIA:

- Podejście lingwistyczne determinuje wybór programu nauczania języka, metod nauczania i środków dydaktycznych, a także wybór organizacji nauki i form oceny osiągnięć w zależności od celu, zadań i potrzeb uczącego się języka.
- Podejście analityczno-syntetyczne określa ułożenie programu nauczania języka w systemie wzajemnie powiązanych w celu wstępnego oddzielnego poznania treści różnych poziomów języka i nauczania się korzystania ze zdobytych doświadczeń w mowie.

- Podejście zintegrowane określa naukę słuchania, mówienia, czytania i pisania jako czynności mowy we wzajemnym powiązaniu.
- Podejście całościowe określa wybór i zastosowanie programu nauczania, metod nauczania, technik metodycznych, form organizacji uczenia się do nabywania czynności mowy w odniesieniu do ich wzajemnego związku z rozwojem osobistym oraz z uwzględnieniem potrzeb, motywów, zainteresowań uczącego się języka, a także sposobu myślenia i innych osobliwości.

PODCZAS NAUKI CZYTANIA:

- konieczne jest poznanie techniki czytania - przesuwanie wzroku od lewej do prawej i z powrotem, wzdłuż wierszy oraz ruchy oczu z powrotem do dalszej części tekstu na początku kolejnego wiersza lub do miejsca, w którym dana litera/słowo nie jest dostrzegane;
- konieczne jest poznanie litery oznaczającej symboliczne znaczenie fonemu;
- należy rozpoznać słowo po kształcie jego dźwięku;
- należy powiązać, kojarzyć ze sobą słowa.

Pozytywne czynniki leżące u podstaw nauki czytania

Duże zainteresowanie czytaniem

Dużo książek w domu

Dużo osób w rodzinie czyta

Wykształceni rodzice

Wysoki status społeczny ekonomiczny

Nauka czytania

Niewystarczająca komunikacja między rodzicami i dzieckiem

Młodzi rodzice

Dużo dzieci w rodzinie

Rodzice o różnych językach

Konflikty w rodzinie

Negatywne czynniki wpływające na naukę czytania

- Podczas nauki czytania i pisania, poprzez celowo zaplanowany proces kształcenia, doskonalone są kompetencje komunikacyjne, socjokulturowe i językowe ucznia. Rozwijają się one w ścisłej współzależności i stopniowo. Podczas pracy z tekstami uczeń poznaje informacje zawarte w tekście, umiejętność analizy tekstu, korzystania z różnych pomocy w celu głębszego zrozumienia oraz zastosowania zdobytej wiedzy w zależności od sytuacji komunikacyjnej.

Z JEDNĄ LITERĄ

Cel: ćwiczenie pamięci, uwagi i percepcji.

Wielkość grupy: co najmniej 6 osób.

Opis: Gracze dzielą się na 2 drużyny. Prowadzący grę nazywa jedną literę alfabetu. Następnie każda drużyna po kolei nazywa jeden przedmiot, który znajduje się w klasie i zaczyna się na nazwaną literę.

Wygrywa drużyna, która poda ostatnie słowo.

SPECYFICZNE ZABURZENIA CZYTANIA

- znaczne, złożone trudności w nauce czytania i rozumieniu czytanych tekstów.

- dzieci z trudnościami w czytaniu nie zawsze mają trudności językowe lub rozumieniu fonologicznym, a dzieci z zaburzeniami rozumienia języka nie zawsze mają trudności w czytaniu.

- specyficzne zaburzenia czytania nie są przejawem niskiej inteligencji, nie jest to ani problem behawioralny, motywacyjny, psychologiczny czy społeczny. Główną trudnością jest "przekładanie języka na myśli" poprzez słuchanie lub czytanie, a także myśli - podczas pisania lub mówienia w danym języku.

- pojęcie *specyficzne zaburzenia czytania* jest zwykle używane w węższym znaczeniu jako *zaburzenia uczenia się*, ponieważ mogą one mieć charakter przejściowy, związany z zaburzeniami natury motywacyjnej lub emocjonalnej, lub mogą być trwałe i długotrwałe, o czym decydują zaburzenia organiczne.

Czas ekspresji określonych objawów zaburzeń czytania	Objawy specyficznych zaburzeń czytania
Przedszkole	<ul style="list-style-type: none">• Niezdarne ruchy,• trudności w przestrzeganiu instrukcji wykonywania czynności następczych i podążania za rytmem,• trudności w nauce liter,• często nieostrożny, ma tendencję do gubienia swoich rzeczy,• rozwój fonematycznego słuchu i mowy, który nie jest odpowiedni dla grupy wiekowej.c.

Wiek szkoły podstawowej

- Wyraźna trudność w nauce poprawnego czytania,
- lustrzany odczyt liter i cyfr,
- miksowanie podobnie brzmiących dźwięków,
- trudności w zrozumieniu znaczenia i formuł tabel,
- niska motywacja do czytania,
- trudności w zrozumieniu tego, co czyta i wykorzystaniu uzyskanych informacji itp.

Wiek 12 lat i więcej

- Niedokładny odczyt,
- trudności w planowaniu, dokładności, organizowaniu swoich działań szkoleniowych,
- zwiększona aktywność ruchowa, skłonność do nieostrożności,
- trudności w przestrzeganiu instrukcji i zasad,
- obniżona samoocena,
- występują agresywne zachowania itp.

Przez całe życie

- Niezrównoważony poziom umiejętności czytania i pisania,
- mieszanie "w prawo, w lewo", "w górę, w dół",
- upośledzona percepcja czasu,
- trudności w porządku i rytmie itp.

OBJAWY ZABURZEŃ CZYTANIA

- przejawiają się w pierwszych klasach szkoły podstawowej – we wczesnych etapach nauki czytania jako specyficzne, indywidualne trudności w nauce czytania.

OBJAWY ZABURZEŃ W CZYTANIU

- trudności w nauce alfabetu,
- nazywanie liter,
- rozróżnianie dźwięków i przypisywanie ich do określonej litery, kojarzenie z określonym obrazem.

Zaburzenia czytania często ujawniają się, gdy dziecko nie rozumie tego, co przeczytało, nie pamięta i nie jest w stanie wykorzystać przeczytanych informacji. W późniejszych latach szkolnych wpływa to na proces uczenia się jako całość, ponieważ uczeń nie jest w stanie wykorzystać przeczytanych informacji do przestrzegania pisemnych instrukcji..

Objawy specyficznych zaburzeń czytania

```
graph TD; A[Objawy specyficznych zaburzeń czytania] --> B[Objawy pierwotne (mylenie liter o podobnym wyglądzie, błędne odczytywanie itp.)]; A --> C[Objawy wtórne (emocjonalne, behawioralne, zdrowotne itp.)];
```

Objawy pierwotne
(mylenie liter o podobnym wyglądzie, błędne odczytywanie itp.)

Objawy wtórne
(emocjonalne, behawioralne, zdrowotne itp.)

ZŁOŻONE OBSERWOWALNE OBJAWY CHARAKTERYSTYCZNE DLA DZIECI Z ZABURZENIAMI CZYTANIA:

- dziecko szybko się złości, jest to instynktowny gniew, gdy nie można poradzić sobie z przydzielonym zadaniem; gniew może prowadzić do agresywnych zachowań skierowanych przeciwko sobie i innym;
- dziecko charakteryzuje się szczególnymi, sygnałami charakteryzującymi problem - specyficzne zachowania ciała, reakcje, charakterystyczne zachowanie;
- psychologiczne i fizjologiczne osobliwości, które mogą objawiać się w postaci konfliktów, nerwic, lęku;
- problemy z poczuciem własnej wartości i pewnością siebie związane z trudnościami w odnoszeniu sukcesów zgodnie z wymaganiami danej sytuacji.

PRZECIWKSTAWNE SŁOWA

Cel: ćwiczenie pamięci i logicznego myślenia.

Wielkość grupy: co najmniej 6 osób.

Niezbędne materiały: przygotowane wstępnie przymiotniki.

Opis: Uczestnicy gry tworzą krąg. Lider gry wymienia jeden przymiotnik, na przykład gorący. Uczestnicy gry w kółko wywołują antonimy wyrazu lub wyrazów o przeciwnym znaczeniu, np. zimno, chłodno, lodowato, itp. Nie można powtarzać słowa. Kto nie potrafi wymienić antonimów, opuszcza grę. Grę można powtórzyć kilka razy, zastępując przymiotnik. Ten, który został jako ostatni, wygrywa.

Przykłady przymiotników: zimny, radosny, smutny, zły, duży, mały, brzydki, cichy, hałaśliwy, odważny, nudny.

ZASADNICZY WARUNEK NAUKI CZYTANIA:

- wykształcone środowisko,
- dobry, poprawny język potoczny, który na ogół tworzy doświadczenie językowe, a później staje się decydującym aspektem rozumienia czytanego tekstu,
- umiejętności językowe,
- ogólna znajomość otaczającego nas świata,
- znajomość tematu, do którego odnosi się tekst.

WIĘC:

- uczenie się czytania jest ukierunkowanym procesem działania, który wymaga wysiłku i motywacji.

